

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ІНОЗЕМНОЇ ФІЛОЛОГІЇ
ТА СОЦІАЛЬНИХ КОМУНІКАЦІЙ

СОЦІАЛЬНО-ГУМАНІТАРНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ СУЧАСНОГО СУСПІЛЬСТВА

МАТЕРІАЛИ ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ ВИКЛАДАЧІВ,
АСПІРАНТІВ, СПІВРОБІТНИКІВ ТА СТУДЕНТІВ

(Суми, 23-24 квітня 2015 року)

на сайті переважають загальноприйняті «науковець», «спортсмен», «студент», викладач» (навіть тоді, коли мова йде про жінок) замість бажаного «спортсмени та спортсменки», «студенти та студентки». Це ж стосується і оголошень та анонсів, розміщених на сайті.

Застосування розробленої МОП методології гендерного аудиту для проведення часткового аудиту діяльності Сумського державного університету дозволяє зробити висновок щодо можливого позитивного впливу результатів такого аудиту на просування ідей гендерної рівності та їх впровадження в життя університетського колективу. Звичайно ж, проведений частковий гендерний аудит продемонстрував певні відхилення у гендерному балансі ВНЗ, проте наявні і вагомні зрушення у створенні можливостей для гендерної рівності і в інформуванні членів колективу про ці можливості.

ІДЕЇ ФЕМІНІЗМУ І МАСКУЛІНІЗМУ В ТВОРІ МЕРІ ШЕЛЛІ “ФРАНКЕНШТЕЙН”

Куприянчик І. Л., студентка 3 курсу,

Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Актуальність статті полягає у зростаючому інтересі літературознавців до розгляду проблематики твору з феміністичної точки зору та дослідженні яскраво виражених ідеологій, що закладені в основу фемінізму та їх безпосереднє відображення у самому тексті оповіді поряд із ідеями маскулінізму.

Термін “фемінізм” походить від лат. *femina* – “жінка” й означає рухи, доктрини й ідеології, які у своїй діяльності зосереджені на питаннях правової, політичної та суспільної рівності жінок з чоловіками.. Проявом цього в суспільстві був: маскулінізм (лат. *masculinus* – чоловічий) – природний характер чоловічої домінації в суспільстві [1]. Ідеологію фемінізму в Європі обґрунтували Мері Волстонкрафт, у праці “Виправдання прав жінки” (1792 р.), Персі Біші Шеллі, автор “Визволеного Прометея” (1820 р.), та інші [2]. У ході аналізу твору Мері Шеллі “Франкенштейн”, ми помітимо, що авторка опирається на ідеї своєї матері, Мері Волстонкрафт, про нерівність між чоловіками та жінками у різних сферах життя. Запозичення ідей матері також спостерігається у темі народження та материнства [3]. Головним героєм, втіленням маскулінізму, є молодий вчений Віктор. Віссю, навколо якої обертається сюжет, є

саме тема “неприроднього” народження істоти, що була створена вченим з мертвої людської плоти і приведена до життя після неодноразових експериментів.

Маскулізм найбільш чітко проявляється у відсутності жіночого елементу у “народженні” істоти, штучний процес повернення до життя Віктором виключає наявність гуманістичних початків у істоти і окреслює життя лише за допомогою наукових термінів. Виключення фемінності призводить до постійної маргіналізації та вбивств жінок у наслідок “прогресу” Віктора. Усі ці смерті жорстокі та спричинені втручанням чоловіка у жіночий процес, у якому за “природного” стану речей, маскулізм відіграє лише другорядну роль. У творі, відповідно, чітко видно зіткнення науки як чисто чоловічої та «природи» жінки, яка є спотвореною чи знищеною маскулізмом [4].

Уже у першому розділі прочитуємо неприховану зверхність чоловіка над жінкою, яка сприймалась як об’єкт власності та домінування, що виражено у словах головного героя: *my pride and my delight; a pretty present; presented Elizabeth to me as her promised gift; mine – mine to protect, love, and cherish; a possession of my ow; mine onl*[4, p.29]. Невинна жінка потерпає “від руки” чоловіка – один із прикладів нерівності світу, у якому панує маскулінізм.

Для опису жіночої дискримінації авторка використовує також образ турецької дівчини, яка більш за все хоче стати членом такого суспільства, у якому і жінки мають права, що виражено словосполученнями: *an independence of spirit, forbidden to the female followers of Mahomet; accustomed to grand ideas and a noble emulation for virtue; allowed to take a rank in society* [4, p. 69]. Наступний приклад покликаний передати жорстокість маскулінізму по відношенню до жіноцтва, що навіть в очевидних випадках перекладає свою провину на ні в чому невинних жінок, вбачаючи джерелом своїх нещастя саме жінку: *The crime had its source in her: be hers the punishment!* [4, p. 110].

Отже, тема фемінізму/маскулінізму посідає одне з ключових місць у творчості Мері Шеллі і особливо чітко відслідковується у її основній праці “Франкенштейн”. Ідею зверхності чоловічого ітства над жіночим влучно розкрито через образ вченого, який досліджував спроби втечі від смерті, створивши істоту, яка була позбавлена жіночого начала. Шляхом опису тяжких духовних і фізичних страждань жіноцтва, яке символізує ціла низка жіночих образів, змальовано безправне положення жінки в суспільстві та її бажання

свободи, прагнення до рівності. Часом відкрито, але здебільшого завуальовано, відчувається критика письменниці по відношенню до маскулінізму, засуджується дискримінація у всіх її проявах.

1. Історія західних політичних вчень: Політичні доктрини ХХ – початку ХХІ ст. : Навч. посіб. / А. С. Романюк. – К. : Знання, 2011. – 255с.
2. Ференц Н. С. Основи літературознавства: підручник / Н. С. Ференц. – К. : Знання, 2011. – 432с.
3. Frankenstein [Електронний ресурс] // Вікіпедія. – Режим доступу : <http://en.wikipedia.org/wiki/Frankenstein>. – Заголовок з екрану.
4. М. W. Shelley. Frankenstein:[роман] /Mary Shelley. – Wordsworth Editions Limited, 1993. – 175с. – (Першотвір).

Наук. кер. – Семенюк А. А., канд. філол. наук, доц.

РОЗМЕЖУВАННЯ ПОНЯТЬ «ГЕНДЕР» І «СТАТЬ»

Перванчук Т. Б., студентка 5 курсу,
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки

Актуальність розгляду опозиції *стать* / *гендер* зумовлена тенденцією сучасного мовознавства до вивчення впливу соціолінгвістичних чинників на процес мовленнєвої взаємодії у різних ситуативних контекстах та його вербального/ невербального вираження з допомогою одиниць різних рівнів мови.

Термін «гендер» прийшов у лінгвістику з антропології в другій половині минулого століття. У вітчизняній лінгвістиці перші регулярні дослідження почали проводитися наприкінці 80-х – на початку 90-х років. Усі численні лінгвістичні дослідження гендеру, що зробили внесок у формування його дискурсивного розуміння в гуманітарних науках, поділяють на три парадигми: гомогенності, аналогії й гетерогенності [1]. У парадигмі гомогенності опозиція *sex* / *gender* представлена поняттям *стать* / *sex* як чисто біологічним концептом і поняттям *гендер* / *gender* як соціальним і культурним конструктом, що передбачає створювані суспільством відмінності в ролях, поведінці, ментальних й емоційних характеристиках між чоловічим та жіночим. Гендер або соціальна *стать*, на думку І. С. Кона [2], є стратегією (концептом). Він не тільки відображає реально існуючі відмінності між представниками різної статі, але й слугує